

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Molestia mutuantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT V.

Casus in Mutuo Usuram sub dubio continentes.

§. VI. An pro commoditate Mutui aliquid possit exigere?

VT distincte id intelligas, debes distinguere commoditatem, quæ ex accepto mutuo provenit mutuario, à commoditate, quæ ex eodem dato mutuo se privat mutuant.

1. Si de priore commoditate loquaris, manifestum est, ut notat De Lugo, l. c. te non posse quid accipere, quia commoditas alterius non est tua; ergo illam vendere non potes: secus, panem pretii duorum obolorum posses vendere, quanti valet vita hominis, quam panis conservat ementi.

2. Si de posteriore, maior est ratio dubitandi. Nihilominus, nec illam vendere potes quia in dando mutuo, per quod fit Beneficium mutuario, semper involvitur aliqua commoditas ipsi donata à mutuant, & consequenter aliqua incommoditas à mutuant suscepta.

3. Quod si magna, & extraordinaria esset ejusmodi mutuantis commoditas, quæ se ipse privat, certe tunc vendi posset, quia ille excessus esset pretio æstimabilis supra rationem mutui, & reduceretur, sive ad caput molestiæ, de qua c. 3. §. 6. dictum est, & iterum dicitur l. 5. §. 3. sive ad damnum emergens, &c.

§. VII. An pro dilatione redditionis Mutui, aliquid exigi possit?

DEbebam Petro, ex mutuo mihi ab ipso concesso, ducentos aureos, reddendos hinc ad duos annos: pacifcor ergo cum illo, ut in fine secundi anni solvam eidem Petro centum, ea lege, ut pro aliis centum det dilationem mihi usque ad finem tertii anni: estne usura?

Respondeo: Est, sive usura, sine iniustitia; hoc enim modo aggravas creditorem, ut expectet usque ad tertium annum, id quod non obligatur.

2. Dices: Si dicta dilatio est cum dicto pacto usura; ergo esset etiam usura, vel certe iniustitia, quando Mihi Principum, seu cuiuscunque Domini à debitoribus Principis, vel Domini aliquid accipiunt, ut eosdem debitores expectent ultra tempus præfixum.

Respondeo: Concedo sequelam, hoc enim sine dubio delictum est, ut habet De Lugo, d. 2. §. de iust. sect. 5. n. 70. citans Mol. & Salas, quia, pretio accepto, concedunt debitoribus dilationem, quam dare non possunt, in damnum Domini, in cuius præiudicium fit dilatio. Lege eundem distinctius de hac dilatione, & similibus horum Ministrorum negotiationibus agentem, de quibus etiam hos egimus suo loco, lib. 8. in Decal. tr. 3. c. 7. §. 8. à n. 5.

3. Quod si contractus n. 1. allatus fiat alio modo, sic: Ex mutuo debeo ducentum post duos annos: Pacifcor ergo nunc dare centum post primum annum; modo tu pro alio centum expectes annum alium, nempe usque ad tertium; non est usura, teste Caram. lib. 2. Theol. mor. d. 14. n. 748. cuius verba exscribit Diana p. 9. r. 6. ref. 24. ut superius docuimus; nam esset compensatio gravaminum, essetque contractus innominatus, quo das tuum gravamen reddendi illa centum post annum, cum potuisses post duos, ut Petrus det suum gravamen expectandi pro aliis centum, usque ad tertium annum, cum potuisset exigere post annum secundum.

4. Alium modum effugiendi usuram in hoc casu relinquo contractum mutui, assert De Lugo l. c. n. 57. si nimirum dicta dilatio, & solutio fiant voluntarie cum libertate utriusque: sed certe erit sic grave periculum palliandi usuram, quod periculum videbis clarius, postquam legeris ea, quæ afferam inferius, c. 5. §. 4.

§. I. Bona fides an licitum lucrum ex Mutuo reddat?

DEti tibi mutuos aureos centum cum pacto, ut post annum redderes centum, & decem, ignorans invincibiliter hanc esse usuram: putabam enim, posse id iuste fieri, bonæque omnino fide processu, si enim usuram agnovissem, alium tecum, vel cum alio contractum celebrassem, nempe contractum veri Cambii, census, emptionis fructuum anticipato, (quem contractum ad Metam paulò superius appellavimus) vel similem: quo contractu iusto, omnibus expensis; lucratus aureos decem supra meam sortem fuisset, licitène ejusmodi decem aureos à te possum exigere?

2. Respondeo: Certe dubia res est hæc, Less. lib. 2. c. 10. num. 105. tamen probabile putat, iuste posse, quando mutuantis expressit, se velle contrahere omni meliori modo, quo potest. Sà verò. Usura, n. 8. absolute concedit. Quoniam verò idem Less. ibidem advertit, non facile practice id esse usurpandum, ideo nobis ad praxim semper intentis, hanc difficultatem innuisse, sufficit, quàm nihilominus lib. 1. in Decal. tr. 3. c. 8. §. 3. à n. 21. examinavimus latè, poterit legi Less. l. c. alique, inter quos est De Lugo d. 1. §. de iust. sect. 9. Diana p. 1. trall. de contract. ref. 47. & p. 3. tr. 5. miscel. ref. 92. Tancr. 2. 2. disp. 4. q. 7. dub. 3. n. 99.

§. II. Promissio non repetendi Mutuum, an licitum reddat lucrum?

DO tibi mutuos aureos centum, & me obligo, eos non repetere per unum, per duos per decem annos; possumne licitè aliquod proportionatum accipere propter hanc solam obligationem?

Respondeo: Negatur communiter, & sententiam affirmantem vocant nonnulli novam, inauditam, falsissimam, periculosam in fide, & aperientem viam usuris. Less. lib. 2. c. 20. dub. 14. tamen licet negantem sententiam excipiat, affirmantem tamen ait videri alicui non improbabilem.

2. Dubia igitur res est: Quoniam ergo eam affirmantem noluimus in praxi deducere, nobis utile non est, eam fufius prosequi, ut in simili diximus §. preced. prosequenti tamen sumus pluribus, lib. 8. in Decal. tr. 3. c. 8. §. 5. Et videri apud DD. potest, scilicet, Less. l. c. De Lugo l. c. sect. 3. Arag. 2. 2. q. 38. art. 1. Dicat. lib. 2. de iust. tr. 10. disp. 2.

§. III. Molestia, quam subit Mutuant ex privatione sue pecunie, an licitum reddat lucrum ex Mutuo?

DVplex in re nostra distingui debet molestia: Altera, quæ sumitur ex periculo, quod subit mea pecunia, dum tibi, non certe fidelissimo eam concedo mutuum, & de hac nuper locuti sumus cap. 3. §. 6. Altera, quæ sumitur ex absentia pecunie mutuatæ, est enim (ait Caram. lib. 4. Theol. mor. d. 14. n. 362.) aliquod solatium videre in arca suam pecuniam; ergo molestia est earentia huius solatii; De hac loquimur in præsentia, & querimus, an pro illa, quam mutuant subit in gratiam mutuatarii, aliquod lucrum possit exigere?

2. Incerta res est, quia ex una parte aperiretur ampla via ad usuras, at ex alia videtur (adesse hæc molestia in mutuant, atque adeò vendi eam ab ipso posse, quando illa verè adest. Quod confirmari posset, quia non invenitur in omni mutuo. Verum, iterum dico, esse rem incertam, & propterea in praxim non deducendam, præcipue ex eo capite, de quo lib. 8. in Decal. c. 8. §. 6. dixi, quia nimirum ejusmodi molestia apud homines non venit in considerationem, unde, nec materia esse lucri debet. Lege Dicat. lib. 2. de iust. tr. 10. d. 2. dub. 11.

Confirmatur: Nam, si tua pecunia est longe à te distans, v.g. apud Trapezitam; parvum, ne dicam nullum, erit solatium, quod ab ipsius præsentia capere possis; ergo illud vendere non potes.

3. Denique pro toto hoc capite adverte, præsumptiones, quibus probari possit aliquem esse usurarium, legi posse apud Tancred. 2. *part. quæst. mor. quæstione 64. à num. 2.*

§. I V. *Non petere redditionem Mutui, dum Mutuatarius aliquid pro me facit.*

7. **D**ixi cap. 4. §. 2. num. 9. sequens, vel simile mutuum, licitè in rigore celebrari, per Molin. & Lessium, ipse: Mutuo Petro mille aureos, usque ad tempus, quod ipse frequentabit meum Molendinum, licitè ergo etiam per eòsdem erit hoc sequens mutuum. Eidem Petro mutuo mille aureos, usque ad tempus, quo ipse singulis mensibus donec ex liberalitate mihi duos aureos, v. g. Quando autem non donabit, volo, ut reddat mihi meos mille aureos. Vides? Non peto illos aureos duos, ut pretium mutui, quod mutuum certè gratis concedo, sed volo expectari beneficentiam, & gratitudinem mutuatarij, & volo, illum esse terminum mutui, qui est terminus ejus liberalitatis. Inquit ergo, an id sine scrupulo in praxi deduci possit?

2. Respondet Salas *dub. 2. de Vfuris, & De Logò, disp. 25. de Iust. à n. 3.* alique apud Dianam *p. 1. tr. 8. ref. 23.* licere te sic mutuum celebrare, quia, hoc modo, tui solum ius repetere tuum mutuum, quando cessabit beneficentia mutuatarii, quod non est illicitum, aiunt, quia præfigere terminum suo marito, licitum est cuilibet: & ex alia parte Petrus non cogitur dare illos duos ex debito, sed ex liberalitate, quando voluerit per illos aureos tuam beneficentiam conciliare. Suppone tamen semper gravamen, quod imponitur mutuatario, esse, iudicio prudentis iuxta regulas gratitudinis, æquale gravamini, quia mutuant subit mutuum non repetendi, ut scilicet sic nihil occultetur contra Iustitiam inferre, sed gravamina iuste compensentur.

3. Neque si omne lucrum ex mutuo iustificari possit, dicunt, tam mutuarius possit semper petere lucrum ex mutuo, non tanquam debitum, sed, ut experietur benevolentiam, & gratitudinem mutuatarii: nam respondet duplici modo formati posse casum. Primò, relinquendo libertatem, tum in mutuante, tum in mutuuario, & tunc dicunt non committi usuram, quia, ut *suprà* d. c. 4. §. 2. dixerunt Molina, & Lessius: Conditio est hæc, sub qua datur mutuum, non pretium mutui. Secundò, possidet fieri, non relinquendo mutuarium in sua libertate, sed obligando, ut omnino det aliquid propter mutuum, sicut in exemplo allato, ut singulis mensibus omnino solvat illos duos aureos, & tunc fatetur, usuram committi. Cum igitur hoc posterius sit illicitum, licitum verò illud prius concludunt, falsum esse omne lucrum ex mutuo iustificari posse.

4. His tamen non obstantibus, periculosum est, id absolute concedere, & an concedi possit, incertum. Nam in d. c. 4. §. n. 9. solum in rigore speculativo locuti sumus; Periculosum, quia, ut ipsemet De Lugo prudenter *ibidem* addidit, id non esse consulendum, sed dissuadendum propter magnum periculum usurariae conventionis. Incertum, quia sicuti pactum antea initum de dando aliquid ex liberalitate ei, qui confert Beneficium Ecclesiasticum, semper praesumitur esse ex obligatione, non autem ex liberalitate, atque adeo regulariter peccati peccato simoniae, ita ejusmodi pactum dandi illos aureos in casu nostro, &c.

Dixi (regulariter) nam scio, aliquos putare in simili
facto, si sincere fiat, non committi in aliquo casu si-
moniam, ut potes videre apud Dian. l.c. sed nobis satis
esse communiter simoniam adesse.

5. Semper autem dictum est (non dat illos aureos ex debito) quia, si daret ex debito dictos aureos Petrus, su-

biret clarè novum gravamen, se enim subiectus
iustitiæ, cui antea subiectus non erat, quod

6. Id certe occurreret etiam in te, quia illud
& voluntarie quis faceret, nam, si quis non volu-
& sine ullo incommodo operatione quantum tra-
ret, sed etiam cum delectatione, quale esset illud
Cantiunculas emodulari, si tamen id ad illam
se obligaret aliquid ei deberetur, & tu intima-
negares, quia subit ille gravamen, dum, quod tra-
terat ex liberalitate, facit iam ex obligatione
Recte igitur Salas, & De Lugo citat, immo
per excludimus obligationem ex debito.
Petrus v.g. nullum incommodum sentiat adquirendi
Molendinum, quia, v.g. illud proxime situm est
domum, non propterea negabis, esse gravamen
quo pretio æstimabile, sed, ad illud adquirendum

C A P V T VI.

Quando in pignore dato in securitatem
Mutui adsit Usura?

Non raro, ob securitatem mutui dat mutuant
mutuanti pignus, immò, & non raro addit
iustorem; quæ sanè, quando lucrum non accipit
periculum, licitè fieri, vidimus *suprà*.

2. Porro ex hoc tres emergunt difficultates. Prima, pignore fructifero, cuiusnam sint fructus? Secunda, pacto legis commissoriae. Tertia, de eodem pacto additur fideiussor.

3. Sunt hæc difficultates satis communes. Verum
nostra doctrina communis erit, illud novi sufficit,
clare, & breviter, præcisè Doctorum anfractu-
gillatim, Deo dante, enodabuntur.

§. I. An Mutuus percipere queat fructus pignori
fructiferi sibi dati?

Regula sit generalis, non possit patet et in
c. 1. §. 2. cap. Consequens, de Vmij. §. Sepa-
tes, de Pignoris. Et ratio est manifesta, quia in
ter cetera, differt contractus mutui a contractu pigni-
tis, quod in mutuo transfertur dominium, illiusque
quirit, ut *supra* ad dictum est, mutuatarius in pigni-
tis non transfertur dominium pignoris in eum, qui pigni-
tem accipit. Cum ergo mutans, in casu, de quo loquitur
accipiat pignus a mutuario, ejusmodi pignus non
in dominio ipsius mutuatarii; ergo ipsi fructus eius
mutans sibi eos fructus applicare non potest, sed
reddere debet mutuario, vel computare in sortibus
in partem solutionis debiti. Quod si aliter posuerit
fructus pignoris cedentem mutanti, pactum taliter
fuit, quia addidit hominem gravamen mutuario.

2. Propter eandem rationem, (ut id hic ostendit non decider) quando pignus non est fructificans, non est velis, vel aliquid, quod uia atteritur, non potest esse pactum, ut eis uis possit ille, qui pignus retinet, ut id novum onus mutuariat; nam, prater interdictum, tuum suo tempore reddendum, patere, dicitur concessione ejusmodi usus. Quod si eis nihil mutrans uteretur, quamvis dictum pactum non transferit, peccaret contra iustitiam, quia, i invito Domini rem alienam contraheret.

3. Duo autem hunc rigorem temperant, quando pignus usu ipso non consumitur, quales sunt argenteum, torques aureus, &c. facilius poterit sumi, vel ipsum Dominum facultatem concedere ut non vel esse parvitatem materię femel, vel iterum ut ostendendum, quando pignori, quod ex usu anteriori pignori tamen raro usu ipsi consulatur, quia nimirum sic iterum non corroditur, non exedetur à pulvere, & quales sunt